

KIRIVÖÖ

Vöö on oluline ese nii rõivaste kinnitamisel kui ka rahvatraditsioonis. Vöö nähti kõvasti ümber keha, sest nii andis ta kehale tuge ja kaitses haiguste eest. Vöö otsad pisteti vöökordade alla. Tütarlapsed kudusid rohkesti vööid veimeteks, et neid pulma ajal peigmehe sugulastele kinkida. Vööid kandsid naised ja mehed, naised juba lapsest saadik. Noorele tüdrukuie olevat vöö varakult peale köidetud, et kasvaks keskelt peenem, mitte aga poisi moodi. Olid naisel mistahes riided seijas, ikka pidi tal olema vöö ümber.

18.-19. sajandil domineerisid eesti naiste rõivastuses korjatud kirjaga e *kirivööd*.

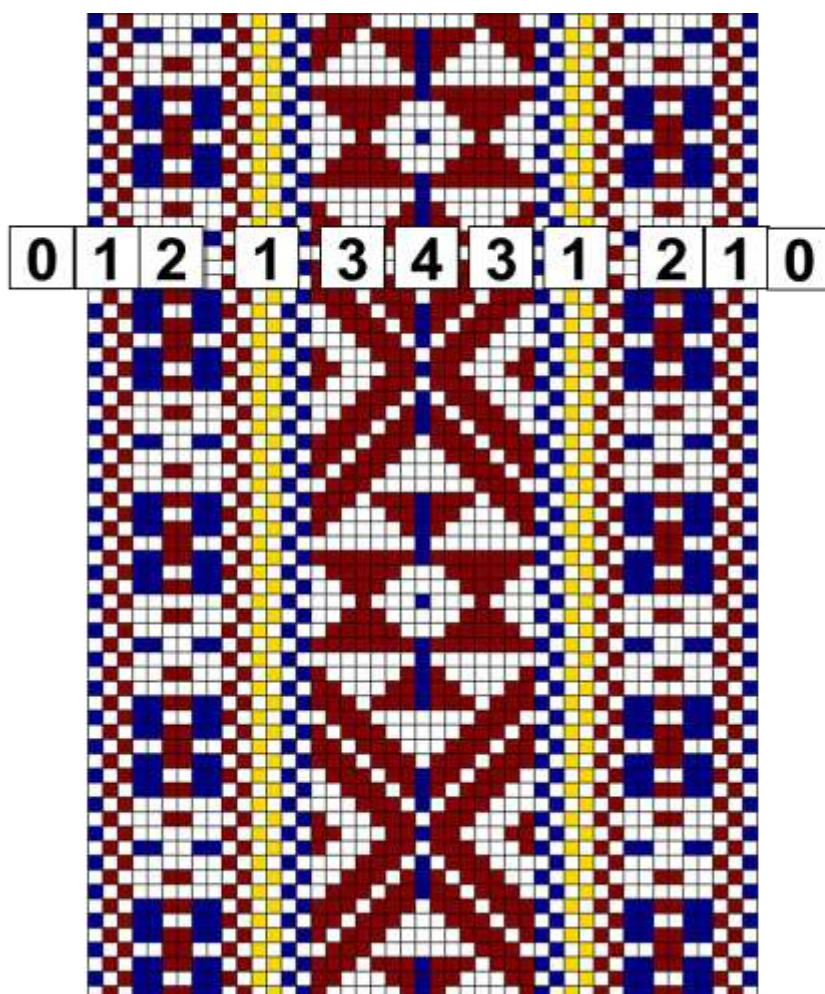
Üldist

Korjatud kirjaga ehk kirivöö tunnuseks on reijefne geomeetriline kiri, mis moodustub piki vööd jooksvatest värvilistest villastest lõngadest ja katmata jäänud linasest põhjast.

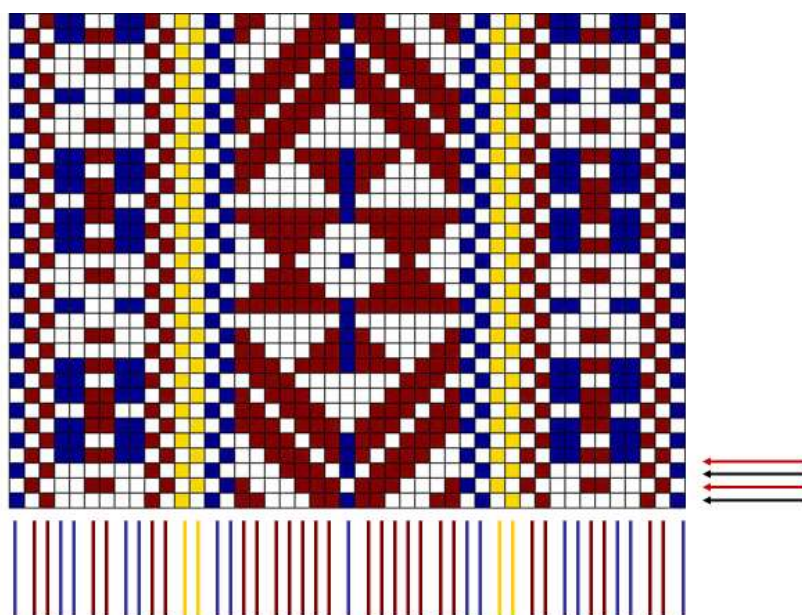
Näib, nagu oleksid lõngad eelpistelisel läbi tõmmatud linasest pinnast, sest vöö paremal küljel kaetu jääb katmata pahemal ja vastupidi. Villasemat pinda loetakse vöö paremaks pooleks.

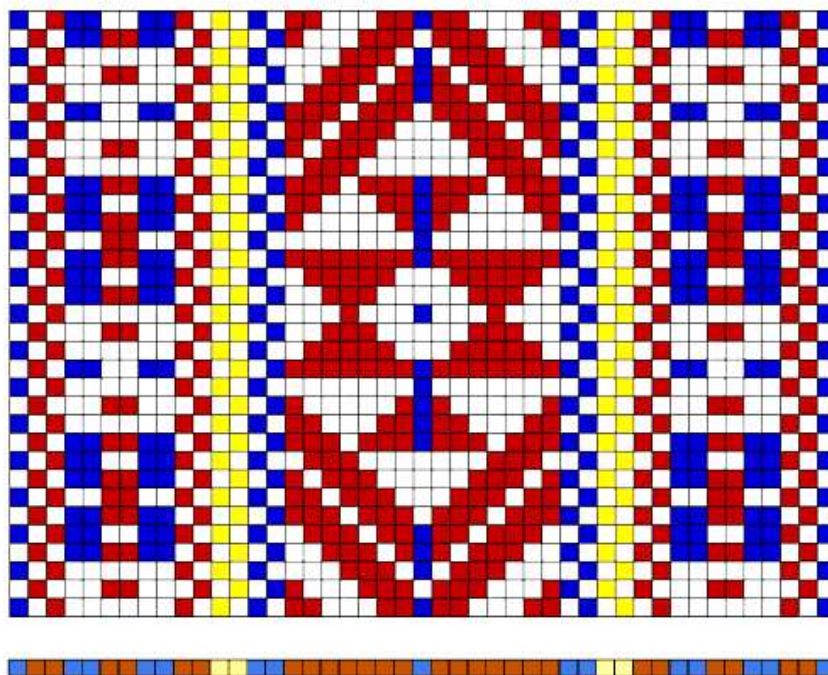


Vöökiri koosneb enamasti kolmest osast: 1 kesk- ja 2 äärekirjast. Neid eraldavad üksikud värvilised jooned, nn *küüdud* e *küüd*. Vöö keskel on sageli 1-3 (5-9) lõnga teist värvi – nn *vöö süda*. Leidub ka ilma äärekirjata vööd. Laiematel vöödel on kogu pind jagatud mitmeks erivärviliseks osaks.



- 0. äärelõng
- 1. küü(d)
- 2. äärekiri
- 3. keskkiri
- 4. vöö süda





Material

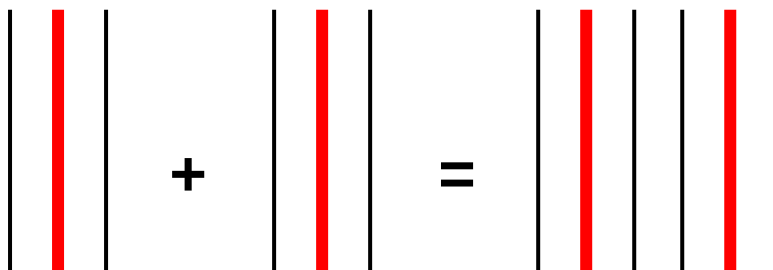
Põhjalõimeks ja koeks võtta kas pleegitamata või pleegitatud 3-kordne linane niit või looduslikvalge puuvillane niit, kirilõimeks jämedam (näiteks 8/3) tihedamalt korrutatud tugev ja sile villane lõng,

Kirja lugemine

Kirjas on märgitud ainult villased kiri- ja põhilõngad. Iga horisontaalne rida skeemis vastab ühele vahelikule ja vertikaalsel real iga märgiga ruut ühele kiri- või külõngale. Kirilõng jookseb sagedamini üle ühe, kolme, viie kuni 11 koelõnga, harvem üle paarisarvulise koelõnga.

Linase ja villase lõime vahekord

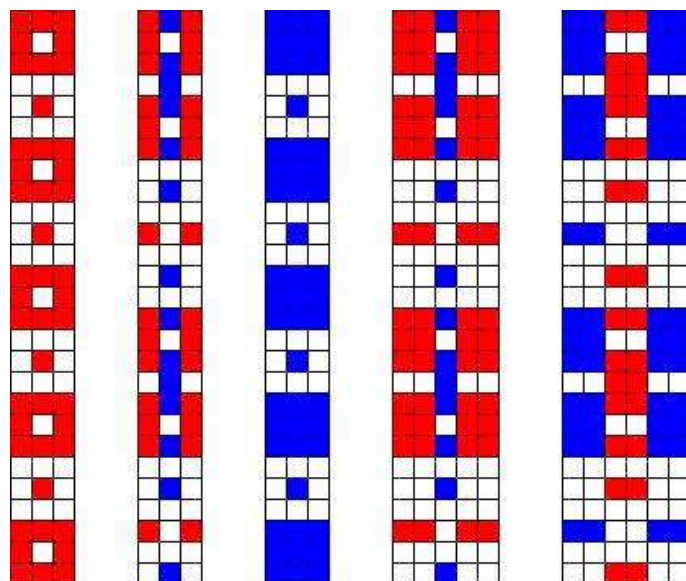
Vöö koekirja moodustavad **linased** (harvem puuvillased ja villased) *põhjalõimed* ning *villased kirjalõimed*. Põhjalõimed ja koelõng peavad olema ühest materjalist e linased. Rakendamisel pane tähele, et igat kirjalõime ümbritseb mõlemalt poolt **1 põhjalõim**.



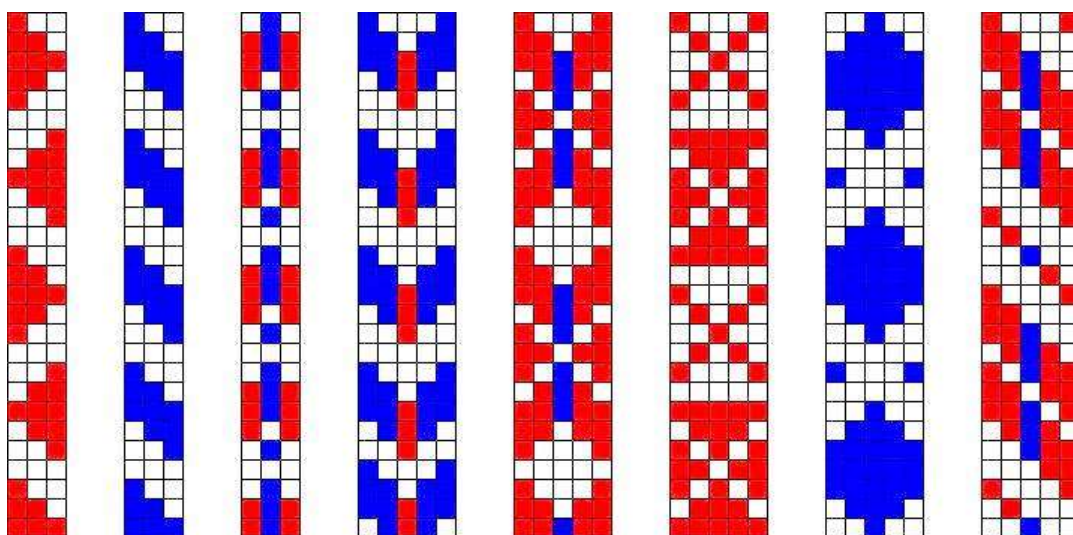
- Seega jääb rakendamisel kahe kirjalõime (villase) vahele 2 põhjalõime (linast).
- Kүүsid moodustavate kirjalõimede vahele põhjalõimi ei panda.

Ruudulise (horisontaalsete joontega) ääremustri kirjalõngade vahel on 1 linane, diagonaalse ääremustri kirjalõngade vahel on 2 linast.

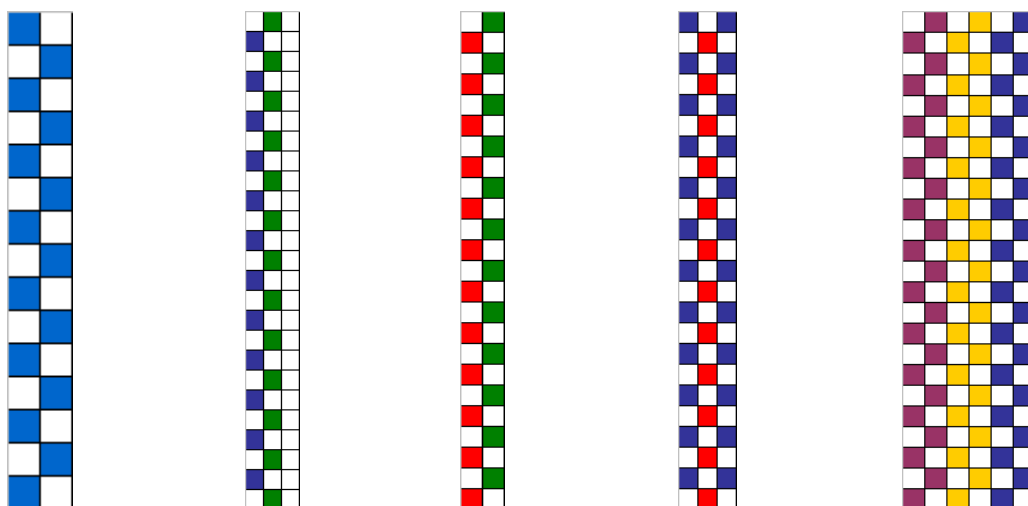
Äärekirjad, mille kirjalõimede vahel on 1 linane lõim



Äärekirjad, mille kirjalõngade vahel on 2 linast lõime



Küüd



Vöö servas võib olla 2 linast lõnga või ka 1 villane lõng.



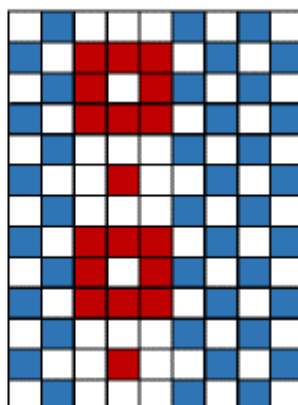
Rakendamine.

Vöö mustrist olenevalt on vöölõngade rakendamine erinev.

- Kui vöö ääres on skeemis 2 või 2+2 ühevärvilist küüjoont, siis alustatakse vöö rakendust 2-e linase niidiga.

2 linast niiti
2 sinist lõnga
2 linast niiti
1 punane lõng
1 linane niit
1 punane lõng
1 linane niit
1 punane lõng
2 linast niiti
4 sinist lõnga
2 linast niiti

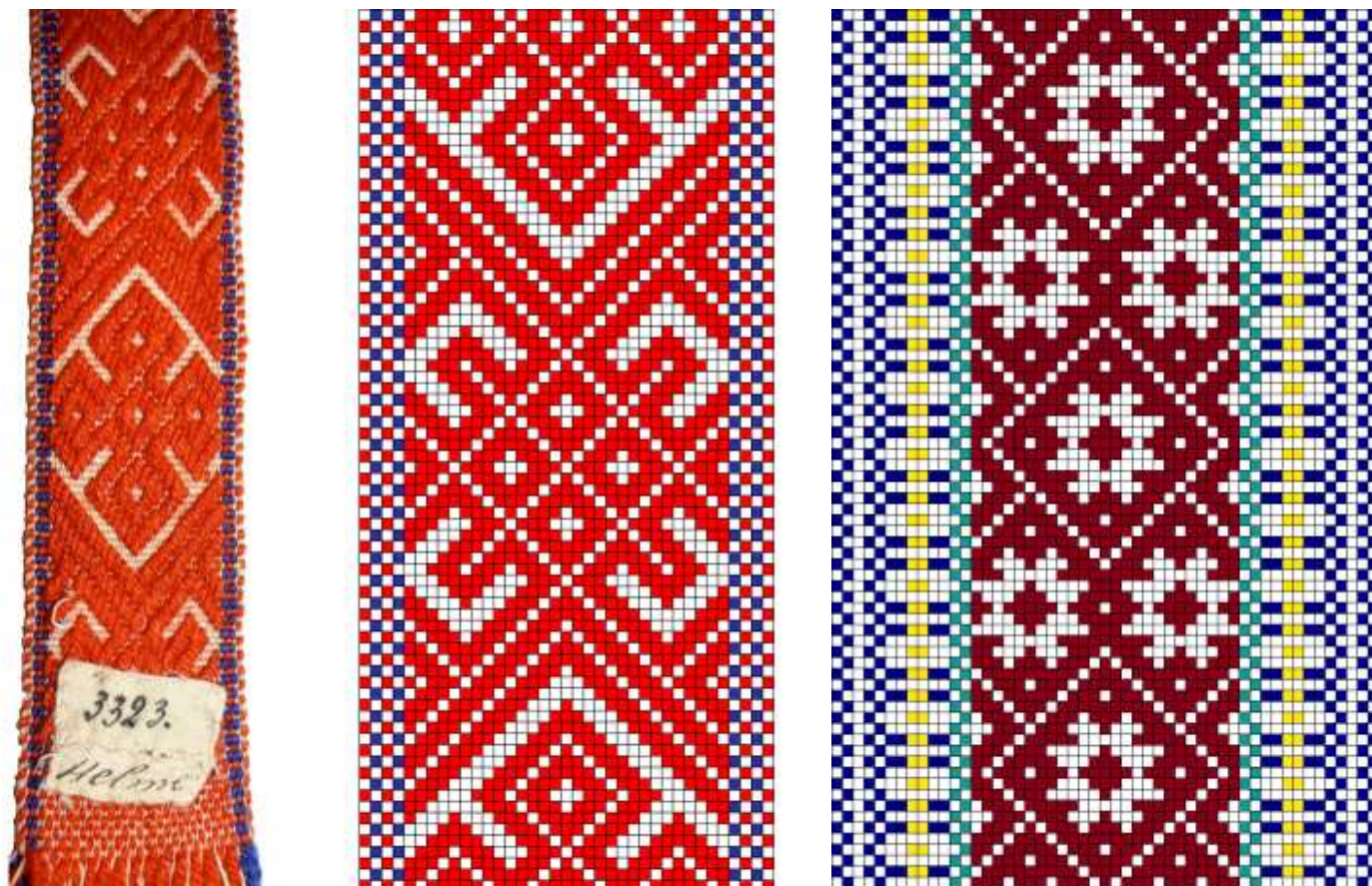
või nii:



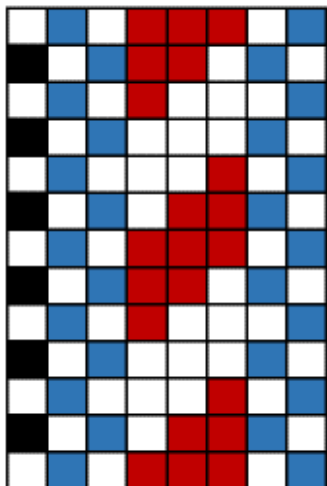
2 linast niiti
2 sinist lõnga
2 linast niiti
1 punane lõng
1 linane niit
1 punane lõng
1 linane niit
1 punane lõng
2 linast niiti
2 sinist lõnga
2 linast niiti
2 sinist lõnga
2 linast niiti



!!!!!!!



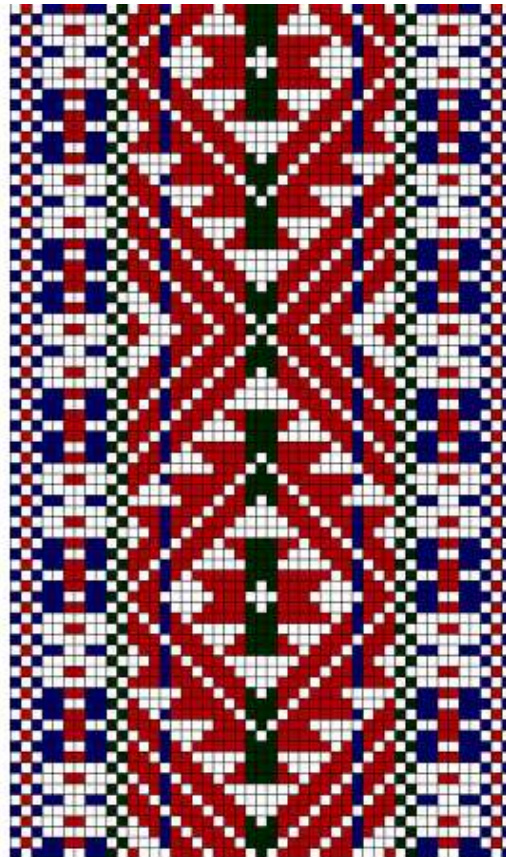
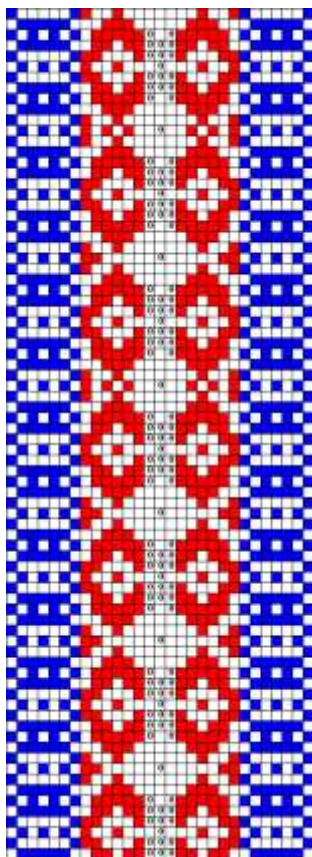
- Kui vöö ääres on skeemis 1 või 3 küüjoont, siis rakendatakse esimesena villane lõng, millele järgneb 2 linast taustaniiti, seejärel rakendatakse 2 villast lõnga. Küü ja äärekirja vahele rakendatakse 2 linast taustalõime.



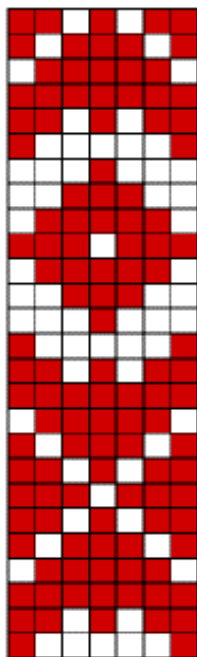
1 lõng
2 linast niiti
2 lõnga
2 linast niiti
1 lõng
2 linast niiti
1 lõng
2 linast niiti
1 lõng
2 linast niiti
2 lõnga
2 linast niiti



!!!!!!



Keskkirjas tuleb rakendada iga villase lõnga vahele 2 taustalõime. Keskkirja ja küü vahel peab alati olema 2 linast taustalõime.



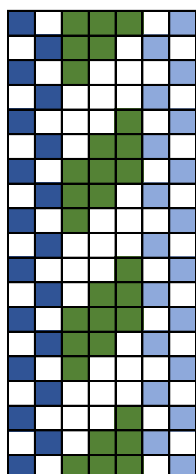
2 linast niiti
1 lõng
2 linast niiti
1 lõng
2 linast niiti
1 lõng
2 linast niiti
1 lõng
2 linast niiti
1 lõng
2 linast niiti
1 lõng
2 linast niiti
1 lõng
2 linast niiti

Korjustega ja Läti lapilised vööd

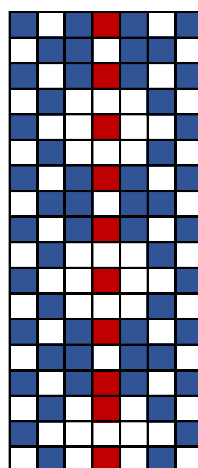


Rakendus:

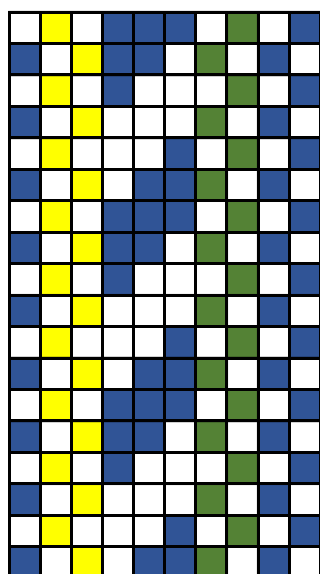
2 telliskivipunast lõnga
2 rohelist lõnga
2 telliskivipunast lõnga
1 potisinine 2x lõng
1 telliskivipunane lõng
1 potisinine 2x lõng
2 telliskivipunast lõnga
2 erekollast lõnga
2 telliskivipunast lõnga
1 roheline 2x lõng
1 telliskivipunane lõng
1 roheline 2x lõng
2 telliskivipunast lõnga
1 potisinine 2x lõng
1 telliskivipunane lõng
1 potisinine 2x lõng
2 telliskivipunast lõnga
2 rohelist lõnga
2 telliskivipunast lõnga

Skeemi koostamine!

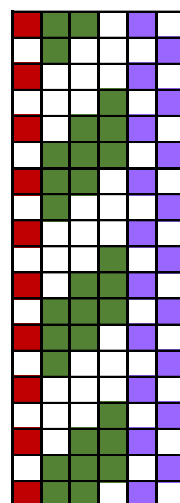
2 linast niiti
2 villast lõnga
2 linast niiti
1 villane lõng
2 linast niiti
1 villane lõng
2 linast niiti
1 villane lõng
2 linast niiti
2 villast lõnga
2 linast niiti



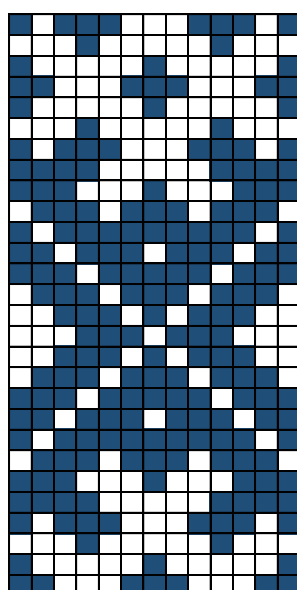
2 linast niiti
2 villast lõnga
2 linast niiti
1 villane lõng
1 linane niit
1 villane lõng
1 linane niit
1 villane lõng
2 linast niiti
2 villast lõnga
2 linast niiti



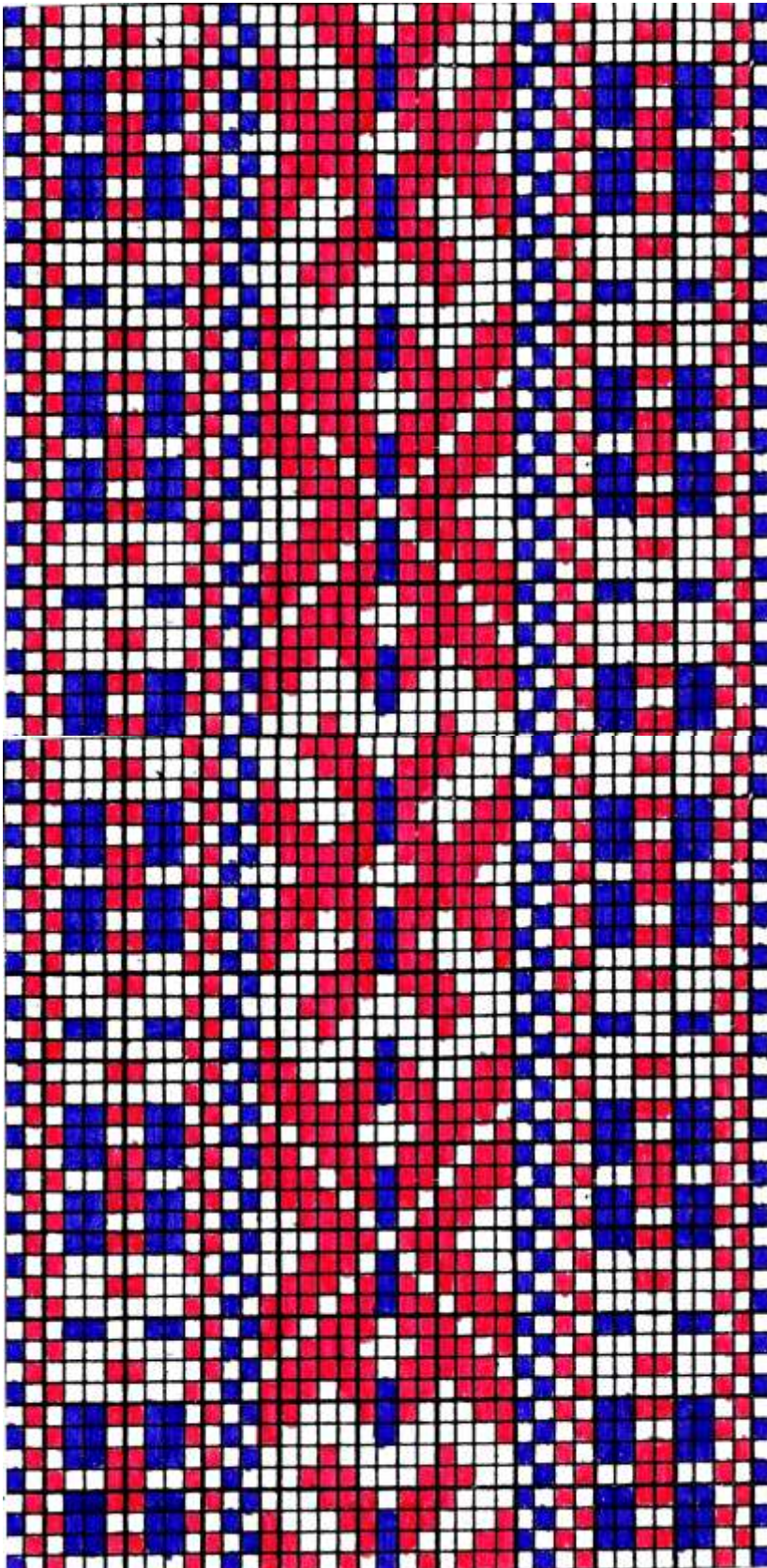
1 villane lõng
2 linast niiti
2 villast lõnga
2 linast niiti
1 villane lõng
2 linast niiti
1 villane lõng
2 linast niiti
1 villane lõng
2 linast niiti
1 villane lõng
2 linast niiti
2 villast lõnga
2 linast niiti
2 villast lõnga



1 villane lõng
2 linast niiti
1 villane lõng
2 linast niiti
1 villane lõng
2 linast niiti
1 villane lõng
2 linast niiti
1 villane lõng
2 linast niiti
2 villast lõnga
2 linast niiti

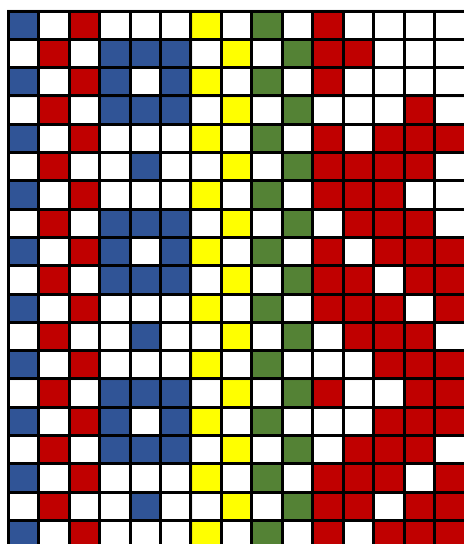
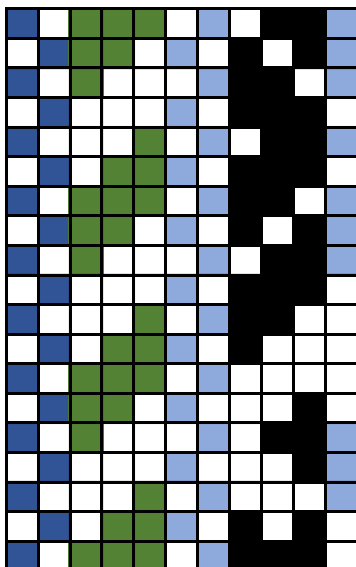
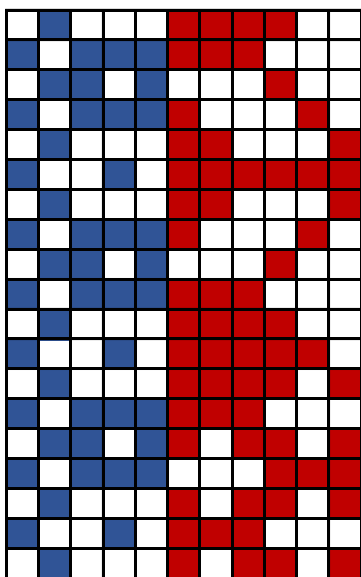


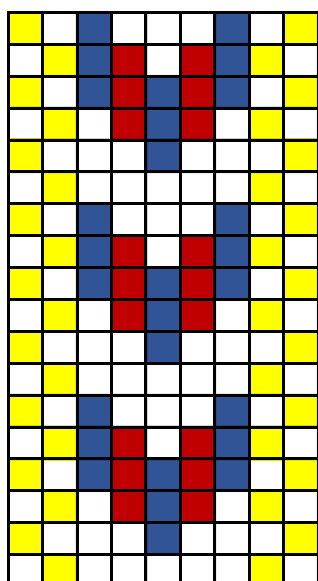
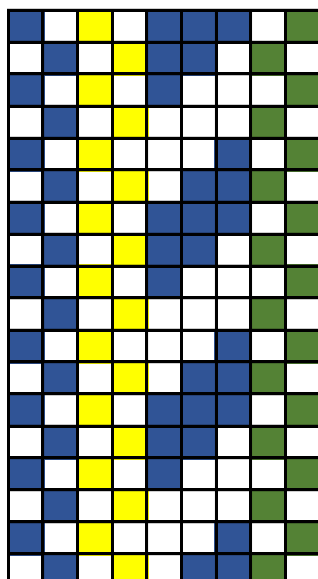
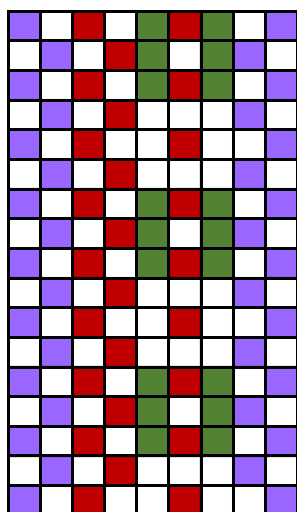
1 villane lõng
2 linast niiti
1 villane lõng
2 linast niiti
1 villane lõng
2 linast niiti
1 villane lõng
2 linast niiti
1 villane lõng
2 linast niiti
1 villane lõng
jne kuni keskkirja
lõpuni ...

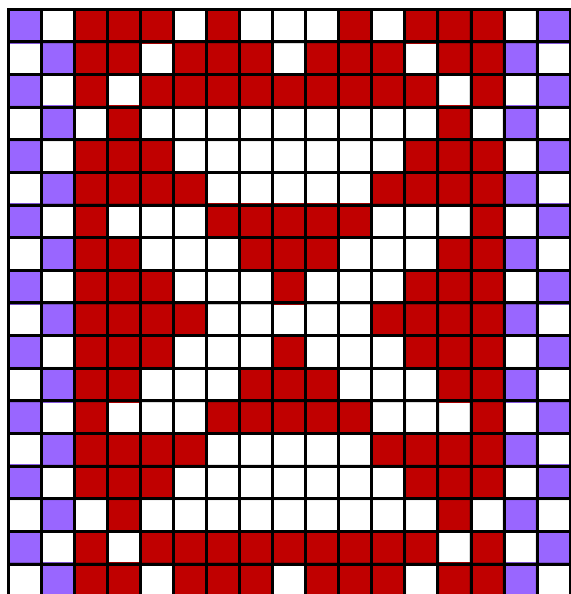


- 1 sinine lõng
2 linast niiti
2 punast lõnga
2 linast niiti
1 sinine lõng
1 linane niit
1 sinine lõng
1 linane niit
1 punane lõng
1 linane niit
1 punane lõng
1 linane niit
1 sinine lõng
1 linane niit
1 sinine lõng
2 linast niiti
2 punast lõnga
2 linast niiti
2 sinist lõnga
2 linast niiti
1 punane lõng
2 linast niiti
1 punane lõng
2 linast niiti
1 punane lõng
2 linast niiti
1 punane lõng
2 linast niiti
1 punane lõng
2 linast niiti
1 punane lõng
2 linast niiti
1 sinine lõng
jne peegelpildis tagasi

Ülesanded!







Alise Zarina – Lāti vöö